

Vroegmoderne tijd

---

6 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

bij 1:

- Henry VIII scheidde zich af van de Rooms-Katholieke Kerk, wat past bij 'de protestantse reformatie'

1

bij 2:

- Gilbert ging op ontdekkingsreis, wat past bij 'het begin van Europese overzeese expansie' / 'het veranderende (...) wereldbeeld van de Renaissance' / 'het begin van een nieuwe wetenschappelijke belangstelling'

1

bij 3:

- Elizabeth steunde de opstandige gewesten (waarmee ze de Republiek hielp) wat past bij 'het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat'

1

Opmerking

Als hetzelfde kenmerkend aspect meer dan één keer gebruikt wordt, wordt niet meer dan 1 scorepunt toegekend.

7 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Luther stelde dat alleen de Bijbel richtinggevend is (en niet de paus / de Rooms-Katholieke Kerk) / dat de machtsaanspraken van de Rooms-Katholieke Kerk / de paus onterecht waren
- wat het gezag van Karel V ondermijnde omdat dit steunde op de macht van de Rooms-Katholieke Kerk / omdat Luther de eenheid van zijn rijk in gevaar bracht / omdat Luther de edelen opriep de reformatie door te voeren

1

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

Leiden geeft zich na de verwoestingen in Mechelen (en andere steden) niet over aan de Spaanse troepen waardoor Alva niet kan voorkomen dat steden zich aansluiten bij de Opstand.

9 maximumscore 1

Kern van een juist antwoord is:

De vluchtelingen uit Antwerpen waren in veel gevallen kooplieden / vakbekwame ambachtslieden (met een groot handelsnetwerk / veel vakkennis) die hun bedrijven voortzetten in de Republiek.

10 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Dat Oopjen behoorde tot een regentengeslacht (gegeven 2) / de beide burgers zich als edellieden lieten portretteren (gegeven 4), toont de bijzondere plaats van de Republiek in staatkundig opzicht, omdat in de Republiek geen vorst was (wat in de omringende landen wel het geval was) 2

- De hoge geldelijke waardering voor het ambacht van een goede schilder (Rembrandt) (gegeven 3), maakt de bloei in cultureel opzicht van de Republiek zichtbaar, omdat er zeer veel goede schilders werkzaam waren in de Republiek / omdat er veel schilderijen gemaakt / verkocht werden in die tijd 2

Opmerking

Alleen als een gegeven gecombineerd wordt met een juiste toelichting worden scorepunten toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oopjen Coppit stamt uit een regentengeslacht dat rijk is geworden door de handel in graan (de moedernegotie) • Jan Soolmans vlucht uit Antwerpen, omdat deze stad in de Opstand heroverd werd door Filips II / afgesloten werd door de opstandelingen (wat een onderdeel vormde van 'het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat') 	<p>1</p> <p>1</p>
12	<p>maximumscore 3</p> <p>Kern van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De VOC kreeg bij haar oprichting de volmacht een monopolie op de handel met Azië te vestigen • De machthebbers in Silebar eisen dat de Engelsen hen beschermen als zij hun peper kopen • waaruit blijkt dat de VOC met geweld hun monopolie in Indonesië afdwingt als dit doorbroken wordt 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
13	<p>maximumscore 3</p> <p>Uit het antwoord moet blijken dat (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none"> – het verbod van de Franse koning op het protestantisme (gegeven 1) past bij 'het streven van vorsten naar absolute macht'. – de komst van de hugenoten naar de (tolerante / welvarende) Republiek (gegeven 2) past bij 'de bijzondere plaats in staatkundig opzicht en de bloei in economisch en cultureel opzicht van de Nederlandse Republiek'. – de publicatie / het succes van een boek waarin de wereldgodsdiensten gelijkwaardig worden beschreven (gegeven 3) past bij 'rationeel optimisme en verlicht denken dat werd toegepast op alle terreinen van de samenleving: godsdienst, politiek, economie en sociale verhoudingen' / past bij 'de wetenschappelijke revolutie'. – het opzetten van / investeren in een plantagekolonie in Noord-Amerika (gegeven 4) past bij de 'uitbouw van de Europese overheersing, met name in de vorm van plantagekoloniën' / past bij 'wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie'. 	
	<p>per juist kenmerkend aspect uit de zeventiende of achttiende eeuw met een juiste uitleg</p>	<p>1</p>